

Welzijnscommissie Dierziekten

Inleiding

Op 3 juni 2020 heeft het kabinet besloten om nertsenbedrijven die zijn besmet met SARS-CoV-2 te ruimen. In verband hiermee is de Welzijnscommissie Dierziekten verzocht om de minister te informeren over de eventuele gevolgen voor het dierenwelzijn die zich als gevolg van de ruimingsactiviteiten voordoen en zo nodig de minister te adviseren over mogelijkheden om het welzijn van de betrokken dieren te verbeteren.

De commissie heeft in de periode van 5 juni tot en met 8 juli 2020 zeven bedrijven bezocht op het moment dat deze bedrijven geruimd werden. Het betreft bedrijven van verschillende aard en omvang. In totaal werden op deze bedrijven ca. 50.900 moederdieren en ca. 252.000 pups gedood. Een samenvattend verslag van deze bezoeken is medio juli verzonden aan de Tweede Kamer. Het voorliggende samenvattend verslag heeft betrekking op de periode vanaf 8 juli tot en met 5 september. In die periode zijn er dertien bedrijven bezocht op het moment dat deze bedrijven geruimd werden. Bij deze bedrijven werden in totaal ca. 113.300 moederdieren en ca. 559.000 jonge dieren gedood.

Werkwijze

Bij de bedrijfsbezoeken heeft de commissie de NVWA gevraagd een toelichting te geven op de werkwijze die werd toegepast. Vervolgens is geobserveerd hoe de ruiming werd uitgevoerd en welk effect dit had op de betrokken dieren. In dit verband is gelet op het gedrag en voorkomen van de aanwezige dieren, de aanwezigheid van zieke en dode dieren, het vangen en hanteren van de dieren, de wijze waarop het doden van de dieren werd uitgevoerd en het toezicht dat door de NVWA werd uitgevoerd op de ruimingsactiviteiten. Ook werd gecontroleerd of de dieren tot op het moment dat de dieren werden gevangen de beschikking hadden over drinkwater en of de dieren de voorgaande dag gevoederd waren. De ruiming vond plaats door nertsenhouders met behulp van gasboxen die gevuld zijn met koolstofmonoxide. Dit is de gebruikelijke en toegestane methode voor het doden van de dieren voordat ze van hun pels worden ontdaan. Voor en na het legen van de gasboxen werd gecontroleerd of er dieren bij waren die nog tekenen van leven vertoonden.

Observaties

De pups op de nertsenbedrijven zijn geboren in de periode half april tot half mei. Op de bedrijven die in de verslagperiode bezocht zijn waren de aanwezige jonge dieren dus allemaal gespeend.

Welzijnscommissie Dierziekten

De ruimingen werden uitgevoerd door de nertsenhouder met hulp van eigen personeel en collega nertsenhouders op wiens bedrijf ook een infectie met SARS-CoV-2 was vastgesteld. Op een aantal bedrijven werd in aanvulling daarop ook gebruik gemaakt van externe uitzendkrachten.

Sinds de laatste week van augustus wordt er echter geen gebruik meer gemaakt van externe uitzendkrachten, omdat er voldoende personeel uit de sector zelf beschikbaar is.

Bij de ruiming werden de kooien één voor één leeg gemaakt. De dieren uit een kooi werden altijd gezamenlijk in dezelfde gasbox geplaatst. De ruimingsactiviteiten veroorzaakten weinig onrust bij de dieren die nog in de kooien aanwezig zijn. Het tempo van de werkzaamheden lag hoog, maar er werd vakbekwaam en respectvol met de dieren omgegaan.

Bij het legen van de gasboxen werd telkens door de ruimers en de NVWA gecontroleerd of er nog dieren tekenen van leven vertoonden. De commissie heeft ten tijde van de bedrijfsbezoeken dit proces beoordeeld. De NVWA geeft aan dat zeer incidenteel wordt geconstateerd dat een dier nog leefde bij het legen van de gasbox. De commissie heeft dit ook waargenomen. In dergelijke gevallen werd het dier direct in een andere reeds met CO gevulde gasbox geplaatst.

Een dergelijk incident kan het gevolg zijn van een lekkage in een gasbox, waarbij onverhoopt toch zuurstof de box inkomt. De commissie heeft de NVWA geadviseerd om dit in dergelijke gevallen direct te controleren, voordat de box weer gebruikt wordt. Het direct plaatsen in een met CO gevulde gasbox van eventuele overlevende dieren en een regelmatige controle op beschadiging van de gasboxen zijn opgenomen in het protocol van de NVWA.

Er werd geconstateerd dat de dode dieren er gaaf uitzagen en dat er geen tekenen zichtbaar waren die zouden kunnen wijzen op voorafgaande onrust. De commissie constateerde dat een opschaling van het werkproces ook een opschaling van het toezicht door de NVWA op dit proces vereist. De NVWA heeft dit punt opgepakt en doorgevoerd bij volgende ruiming.

De ruimingswerkzaamheden worden door de ruimers als extra belastend ervaren, zowel lichamelijk als emotioneel, wanneer er meerdere dagen door dezelfde mensen moet worden geruimd en wanneer er sprake is van hoge omgevingstemperaturen. Een dergelijke toename van de belasting is een bekend risico voor aantasting van het dierenwelzijn. De NVWA onderkent deze aspecten en houdt bij de planning van de werkzaamheden rekening met deze factoren. Zorgvuldigheid bij de uitvoering van de werkzaamheden weegt daarbij zwaarder dan snelheid.

Welzijnscommissie Dierziekten

Conclusie

De commissie constateert dat het laten uitvoeren van de ruimingswerkzaamheden door de nertsenhouders, eigen personeel en collega's, van meerwaarde is wanneer men het dierenwelzijn in ogenschouw neemt. De bedrijfsmatig gehouden nerts is niet gewend om te worden gehanteerd en het vergt derhalve bekwaamheid en ervaring om de dieren met minimale onrust en ongerief te vangen, hanteren en over te brengen naar de gasbox. Evenwel is de belasting van de ruimingswerkzaamheden aanzienlijk en er dient te worden gewaakt voor fysieke en emotionele overbelasting, vooral ook voor het dierenwelzijn.

De gebruikte dodingsmethode werkte snel en voorkwam vermijdbaar lijden. De werkwijze en eventuele aanpassingen daarin waren er steeds op gericht om de duur van ongerief door het vangen en hanteren tot een minimum te beperken en om het dodingsproces te waarborgen. De NVWA hield constant toezicht op een juiste uitvoering van alle stappen in het proces en reageerde adequaat in situaties waarin aanpassing van de werkwijze wenselijk was.

Tijdens de observaties van de commissie zijn geen structurele onvolkomenheden of vermijdbaar ongerief vastgesteld. De NVWA reageerde adequaat wanneer het hanteren van de dieren door een individuele medewerker aanpassing behoefde, of wanneer het werktempo moest worden verlaagd om het welzijn van de dieren niet onnodig aan te tasten en de effectiviteit van het proces niet aan te tasten.

Welzijnscommissie Dierziekten

Bijlage 1

Samenstelling Welzijnscommissie Dierziekten

Drs. W.A. de Leeuw (vz)
Dr. F.J.C.M. van Eerdenburg
Dr. M.A. Gerritzen
Drs. M.A.M. Houben
Dr. Ir. F.R. Leenstra
Ir. T.G.C.M. van Niekerk
Dr. Ir. C.G. van Reenen
Dr. T.J. Tobias